

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 17 februari 1933 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i 8 § skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212).

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 20 januari 1933 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 49, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande

Förslag

till

lag om ändring i 8 § skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212).

Häri genom förordnas, att till 8 § skogsvårdslagen den 15 juni 1923 skall fogas ett nytt moment, betecknat 3 mom., av följande lydelse:

3 mom. Meddelar skogsvårdsstyrelsen efter ansökan tillstånd, som i 1 mom. sägs, och finner styrelsen därvid erforderligt att verkställa utsynning eller utstämpling, skall skälig ersättning för sådan förrättning gäldas av sökanden. Vid dylik förrättning ävensom vid annan undersökning å marken, som skogsvårdsstyrelsen finner behöflig för prövning av ansökan om tillstånd varom nyss nämnts, skall sökanden utgöra nödig hantlangning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1933. Beträffande avverkningstillstånd, som sökts före nämnda dag, skall äldre lag äga tillämpning.

I fråga om de skäl, som ligga till grund för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas här nedan, hänvisa till de vid propositionen fogade protokollen.

Skogsvårdslagen bygger på grundtanken, att den enskilde skogsägaren skall vara pliktig att utnyttja honom tillhörig skogsmark till produktion. För tillgodoseende av detta syfte stadgas bland annat, att yngre skog som

regel ej får avverkas annorledes än genom för skogens utveckling ändamålsenlig gallring (3 §), samt att avverkning i äldre skog ej får så bedrivas, att återväxten äventyras (5 § första stycket). Ej heller får, med vissa undantag, utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd bedrivas avverkning av äldre skog i sådan omfattning, att fastigheten därigenom skulle komma att för framtiden lida brist på husbehovsskog efter ortens förhållanden (5 § andra stycket). Utan hinder av stadgandet i 3 § får efter tillstånd av skogsvårdsstyrelsen avverkning av yngre skog ske dels till husbehov i vissa fall dels ock där avverkningen är avsedd att ingå såsom ett led i en rationell skogshushållning eller eljest överensstämmer med en god skogsvård (4 § 1 mom.).

Kostnad för undersökning eller utredning, som skogsvårdsstyrelsen låter verkställa för prövning av fråga, varom i 4 eller 5 § sägs, skall, enligt stadgande i 7 § 1 mom. andra stycket, utgå av medel, som av skogsvårdsstyrelsen förvaltas; dock skall sökande utgöra nödig hantlangning ävensom, därest på hans begäran verkställs utsyning eller utstämpling, utgiva ersättning härför efter grunder, som av skogsvårdsstyrelsen för varje år fastställas. Berörda bestämmelse angående ersättning för utsyning eller utstämpling förekom icke i det förslag till skogsvårdslag, som av Kungl. Maj:t förelades 1923 års riksdag. Bestämmelsen i fråga tillsattes av riksdagen efter hemställan av det särskilda riksdagsutskott, som hade lagförslaget till behandling. Såsom motivering anfördes allenast, att en något större ersättningsskyldighet än av Kungl. Maj:t föreslagits syntes böra åläggas en sökande i det fall, att vid undersökning, som enligt 7 § förekomme, tillika verkställdes av sökanden begärd utsyning eller utstämpling.

Enligt skogsvårdslagens 8 §, som handlar om avverkningsförbud till förekommande eller avbrytande av olaglig skogsavverkning, får, sedan dylikt förbud meddelats av skogsvårdsstyrelsen eller dess tjänsteman, avverkning av träd, vilka omfattas av förbudet, ej ske utan styrelsens tillstånd.

Vid skogsvårdslagens tillämpning har rätt tvekan, huruvida på grund av stadgandet i 7 § kostnad borde av sökanden gäldas för utsynings- eller stämplingsförrättning, som av skogsvårdsstyrelsen verkställdes vid meddelande av tillstånd efter avverkningsförbud enligt 8 §.

Denna fråga har varit föremål för domstols prövning i en rättegång, refererad i Nytt Juridiskt Arkiv 1931 avd. I sid. 425. Av referatet framgår följande:

Sedan en skogsägare verkställt vissa utstämplingar av barrträd å sin fastighet, meddelade skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län förbud att utan styrelsens tillstånd å fastigheten bedriva avverkning av barrskog för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets husbehov. På begäran av skogsägaren, att de träd, vilka blivit utstämplade i strid mot skogsvårdslagens föreskrifter, måtte »återmärkas», verkställde styrelsen dylik förrättning, varefter styrelsen medgav vederbörande rätt att, utan hinder av avverkningsförbudet, avverka de utstämplade träden med

undantag av dem, som sålunda återmärkts. Styrelsen stämde därefter skogsägaren till Undersåkers och Offerdals tingslags häradsrätt och yrkade ersättning för förrättningskostnaderna. Styrelsens talan bifölls av häradsrätten. Svea hovrätt, där skogsägaren sökte ändring, upphävde emellertid häradsrättens dom och ogillade styrelsens talan under anförande, att av utredningen i målet framginge, att styrelsen funnit ifrågavarande förrättningar erforderliga för lämnande av tillstånd till avverkning av vissa utav de träd, beträffande vilka omförmälda avverkningsförbud meddelats, samt att skogsägaren vid sådant förhållande lagligen ej kunde förpliktas att återgälda styrelsen kostnaderna för förrättningarna. Styrelsen sökte revision. Genom dom den 24 juli 1931 fastställde högsta domstolen, efter förslag av nedre justitierevisionen, hovrättens dom.

Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, som tidigare i skrivelse till Kungl. Maj:t den 29 november 1927 hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för skogsvårdslagens komplettering med en bestämmelse av innehåll, att skogsvårdsstyrelse ägde rätt att av vederbörande fordra ersättning för av styrelsen verkställd utsyning eller anvisning, då förrättningen ägde rum i samband med tillstånd till avverkning i skog, beträffande vilken skogsvårdsstyrelsen enligt 8 § meddelat avverkningsförbud, har med anledning av högsta domstolens omförmälda dom i skrivelse till chefen för jordbruksdepartementet den 31 augusti 1931 hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för ett genomförande så snart ske kunde av den ändring, vilken förordats i skrivelsen den 29 november 1927.

Centralrådets hemställan om ändring i skogsvårdslagen har biträtts dels i infortrade utlåtanden över centralrådets skrivelse den 29 november 1927 av *domänstyrelsen* (utlåtande 4 januari 1927) och *statskontoret* (utlåtande 19 januari 1928), dels ock efter remiss av centralrådets skrivelse den 31 augusti 1931 av *Sveriges skogsägareförbund* (yttrande 20 oktober 1931).

Såsom stöd för kravet på en lagändring har anförts bland annat, att, enär ett avverkningsförbud utfärdades först sedan en överträdelse av lagen skett eller planerats, med den av högsta domstolen tillämpade lagtolkningen, kostnaderna för skogens beståndsvård bleve överflyttade från iagbrytaren på skogslagens väktare. Särskilt bleve förhållandet i ögonen fallande, då det gällde yngre skog, där nämligen ett avverkningsförbud kunde räcka många år och flera utsyningar således kunde erfordras. Den försumlige eller brottslige skogsägaren kunde alltså få beståndsvården i sin skog så gott som kostnadsfritt ordnad, varigenom skogsvårdsstyrelsernas budget onödigt betungades och lagbrott uppmuntrades.

Med anledning av vad sålunda förekommit har inom jordbruksdepartementet uppgjorts ett förslag till ändring av 8 § skogsvårdslagen, vilket förslag remitterats för yttrande till Sveriges skogsägareförbund och centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund. Berörda förslag avsåg närmast att under ett nytt moment i 8 § stadga skyldighet för sökande av avverkningstillstånd efter avverkningsförbud att utgöra nödig hantlang-

ning ävensom att ersätta kostnaderna för utsyning eller stämpling, som skogsvårdsstyrelsen funne erforderligt verkställa för tillståndets meddelande, varvid den föreslagna ersättningen till skogsvårdsstyrelsen avsågs skola, i likhet med vad som sker i de i 7 § åsyftade fall, utgå efter grunder, som av styrelsen för varje år fastställdes.

I yttrande den 10 december 1932 har *Sveriges skogsägareförbund* icke haft något annat mot omförmälda ändringsförslag att erinra, än att förbundet hemställt, att grunderna för ersättning för skogsvårdsstyrelsens förrättning å skog, vilken belagts med avverkningsförbud, måtte prövas och fastställas av Kungl. Maj:t. Till stöd härför har förbundet anfört, att, när en skog lagts under förbud, skogsvårdsstyrelsen onekligen befunne sig i visst motsatsförhållande till skogsägaren. En viss frestelse kunde då finnas för skogsvårdsstyrelsen att använda sin befogenhet att fastställa ersättningen för den förrättning, som måste föregå varje avverkning å skogen, på sådant sätt, att däri inrymdes ett visst mått av straff för skogsägaren. Ett sådant förfarande vore emellertid enligt förbundets mening mindre lämpligt.

Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund har i yttrande den 20 december 1932 förklarar, att centralrådet ansåge den ifrågasatta ändringen i 8 § skogsvårdslagen påkallad av ett trängande behov. Tillika har inom centralrådet framhållits, att det syntes befogat, att sökande av avverkningstillstånd i fall, varom nu vore fråga, medgäves rätt att hos vederbörande länsstyrelse och i sista hand hos Kungl. Maj:t påkalla prövning, huruvida de av skogsvårdsstyrelsen fastställda grunderna för här avsedd ersättning vore skäliga. Utan hinder av att dylik prövning påkallades borde dock sökanden vara pliktig att gälda ersättning enligt sagda grunder med rätt för honom att, om ersättningen sedermera av högre myndighet nedsattes, återfå vad han för mycket betalat. Centralrådet har ansett, att vad sålunda erinrats mot förslagets utformning borde komma under övervägande vid förslagets fortsatta behandling.

Departementschefen har i ärendet anfört bland annat följande.

»Verkställes genom skogsvårdsstyrelsens försorg utsyning eller utstämpling i samband med meddelande av tillstånd till avverkning efter ett å fastigheten lagt avverkningsförbud enligt 8 § skogsvårdslagen, torde på frågan om skyldighet för tillståndssökande att ersätta kostnaderna för ifrågavarande förrättning böra anläggas delvis andra synpunkter än de, vilka kunna åberopas då eljest för avverkning fordras skogsvårdsstyrelsens tillstånd. Förpliktelsen att, innan avverkningen företages, inhämta dylikt tillstånd är här icke såsom i de övriga fall, då tillstånd kräves, ett i lagen ovillkorligen föreskrivet, fastigheten, oberoende av ägarens eller avverkningsrättsinnehavarens åtgöranden, åvilande onus. Det är icke tilltalande, att, på sätt för närvarande synes vara fallet, den som begär tillstånd till avverkning efter avverkningsförbud skall vara fritagen från skyldighet att ersätta skogsvårdsstyrelsen kostnaderna för

utsynings- eller stämplingsförrättning, som styrelsen finner erforderlig för tillståndets meddelande. Visserligen torde ej sällan inträffa, att tillstånd till avverkning måste sökas på grund av ett förbud, som ej vållats av sökanden. Förbudet kan sålunda hava meddelats redan under någon föregående ägares innehav av fastigheten. Dels finnes emellertid möjlighet att vid förvärv av en fastighet övertyga sig om, huruvida avverkningsförbud åvilar densamma, dels torde kunna förväntas att, därest skogsvårdsstyrelsen finner, att en ändamålsenlig skogsvård kan antagas komma att bedrivas av den nye ägaren, förbudet av styrelsen upphäves eller ägaren med förbudets bibehållande eljest medgives nödig rörelsefrihet. Jag ansluter mig alltså till den princip, varå förenämnda inom departementet upprättade förslag till ändring av 8 § bygger, eller att, då skogsvårdsstyrelsen vid meddelande av tillstånd till avverkning efter avverkningsförbud finner erforderligt, att utsyningsförrättning genom styrelsens försorg verkställas, kostnaderna för förrättningen skola gäldas av den, som ansökt om tillståndet. Utsyning torde nästan undantagslöst vara förenad med ett stämplingsförfarande. Även stämplingskostnaderna skola naturligtvis av sökanden betalas. Sådan förrättning, varigenom, sedan avverkningsförbud meddelats, träd, vilka tidigare utstämplas av skogsägare eller avverkningsrättsinnehavare, återstämplats genom skogsvårdsstyrelsens försorg, torde böra räknas lika med vanlig utsynings- eller stämplingsförrättning.

I överensstämmelse med motsvarande föreskrift i 7 § torde erforderlig hantlangning alltid böra av tillståndssökande utgöras. Dylig skyldighet bör sålunda åvila honom ej blott vid utsyning eller stämpling, som skogsvårdsstyrelsen för tillståndets meddelande finner erforderlig, utan vid all undersökning å marken, som anses behövlig för ansökningens prövning.

På sätt framhållits såväl av Sveriges skogsägareförbund som inom centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund synes det ej lämpligt att i skogsvårdsstyrelsens egna händer, utan möjlighet till jämkning, överlämna fastställandet av de grunder, efter vilka ersättning till styrelsen skall utgå för sådan utsynings- eller stämplingsförrättning, som styrelsen vid meddelande av tillstånd till avverkning efter avverkningsförbud finner erforderligt verkställa. Varken det av skogsägareförbundet eller det av centralrådet framförda förslaget har emellertid synts mig innebära en tillfredsställande lösning av förevarande spörsmål. Efter övervägande av olika möjligheter härutinnan har jag stannat för den meningen, att i lagtexten allenast bör inflyta föreskrift därom, att ersättningen skall utgå med skäligt belopp. Anser den ersättningsskyldige beloppet vara för högt tilltaget, får tvisten slitas inför allmän domstol, på samma sätt som när skogsvårdsstyrelsens krav över huvud bestrides. För att vederbörande skola hava möjlighet att i förväg någorlunda kun-

na bedöma storleken av den ersättning, varom i förekommande fall kan bliva fråga, torde emellertid vara lämpligt, att skogsvårdsstyrelserna för varje år fastställa och tillkännagiva de grunder, som styrelserna vid ersättningens debitering avse att tillämpa. Då olika grunder torde tillämpas av olika skogsvårdsstyrelser, erhålles också härigenom ett material, som kan bliva av viss betydelse för prövningen av ersättningsbeloppens skälighet. Någon skyldighet för skogsvårdsstyrelserna i angivet hänseende torde dock ej lämpligen böra föreskrivas i lagen. Därest de av mig förordade bestämmelserna vinna statsmakternas bifall, torde framdeles kunna i administrativ ordning tillses, att nyssnämnda åtgärder bli va av styrelserna vidtagna.

De av mig tillstyrkta bestämmelserna torde böra sammanföras under ett nytt moment, betecknat 3 mom., i 8 §. Bestämmelserna torde böra träda i kraft den 1 juli 1933. Med allmänna rättsgrundsatser synes bäst överensstämma, att de ej erhålla tillämplighet i sådana fall, där avverkningstillståndet sökts före nämnda dag. Till undvikande av varje tveksamhet torde uttryckligt stadgande härutinnan böra meddelas.»

Lagförslaget har vid granskning av *lagrådet* lämnats utan anmärkning.

Utskottet.

Utskottet finner den föreslagna lagändringen innebära en välmotiverad komplettering av gällande bestämmelser. Det kan sålunda icke vara rimligt, att en skogsägare, som ådragit sig ett avverkningsförbud och där-efter gör ansökan om tillstånd till avverkning, skall vara befriad från sådana kostnader, som andra skogsägare måste vidkännas vid ansökan utan föregående avverkningsförbud om skogsvårdsstyrelsens yttrande beträffande rätt till avverkning. Å andra sidan böra självfallet kostnaderna för en förrättning, avseende avverkningstillstånd efter förbud, icke bestämmas till högre belopp än kostnaderna för en motsvarande förrättning i sådana fall, där förbud ej föregått. Departementschefen har förutsatt, att skogsvårdsstyrelserna varje år skola fastställa och tillkännagiva de grunder, som styrelserna vid ersättningens debitering avse att tillämpa. Därvid måste givetvis samma grunder fastställas för alla förrättningar av likartad beskaffenhet, oavsett om avverkningsförbud föregått eller ej. Genom att i det föreslagna tillägget till skogsvårdslagens 8 § endast intagits föreskrift att skäligen ersättning skall gäldas av sökanden för förrättning, som där avses, beredes emellertid, såsom departementschefen framhållit, sökanden möjlighet att, om han vill bestrida skogsvårdsstyrelsens krav, få ersättningens skälighet prövad av domstol. Sökanden synes härigenom fullt tillfredsställande tryggad mot att skogsvårdsstyrelsen, såsom Sveriges skogsägarförbund befarat, skulle bestämma ersättningen till särskilt högt belopp med hänsyn till den försummelse, skogsägaren kan hava gjort sig skyldig till i samband med avverkningsförbudets meddelande.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 17 februari 1933.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 4.